

Commentaar, vragen en opmerkingen betreffende Warmteprogramma Dalfsen 2023-2025.

Aan de opstellers van het Warmteprogramma, aan de leden van de gemeenteraad Dalfsen, aan burgemeester en wethouders van Dalfsen, leden van de klankbordgroep, en overige belangstellenden.

Geachte dames en heren,

Recent is het Warmteprogramma 2023-2025 in concept verschenen. Graag maak ik gebruik van de mogelijkheid tot het leveren van commentaar op dit concept. Naar mijn voorzichtige mening zijn er een aantal onderdelen en uitspraken in dit Warmteprogramma die volstrekt onhoudbaar zijn, naast een aantal onderdelen waar ik het mee oneens ben en waarover gediscussieerd kan worden. Ook zijn er andere, aanvullende punten van zorg. Overigens; het concept verschijnt in 2024 en heeft kennelijk ook werkingskracht in het verleden?

Mijn voornaamste bezwaren zijn de volgende: de manier waarop de burger wordt aangesproken, de opmerkingen over de veronderstelde invloed van menselijk handelen op het klimaat, en het kennelijke voortduren van de pogingen van de gemeente om in Polhaar een wijkbreed warmtenet aan te leggen. Deze drie punten zal ik voorafgaand als eerste behandelen, daarna zal ik nog enkele punten aanvullend per bladzijde zoals genummerd in het concept Warmteprogramma bespreken.

De bedoeling van mijn commentaar is expliciet niet om te belanden in een zich verhardende discussie over bijzaken, maar om specifiek een aantal zeer discutabele stellingnames in het concept te benoemen, en zo hopelijk bij te dragen tot een meer feitelijke discussie over dit zeer complexe onderwerp dat de burgers van de gemeente harder zal gaan raken dan sommigen zich nu bewust zijn.

Punt I. De wijze van aanspreken.

- de opstellers willen kennelijk in de schoenen van de aangeschrevenen staan. Er is gekozen voor "je" als aanspreektitel. Ik ben hier op tegen: het geeft de gemeente de gelegenheid om de mensen aan te spreken als waren het kleuters, en het vergemakkelijkt de gedachte dat de mensen iets moeten doen zonder daar zelf enige invloed of keuzevrijheid in te hebben, nog afgezien van het feit dat ik hecht aan de elementaire beleefdheidsnormen. De eerste ontsporing van deze keuze om te tutoyeren laat zich direct aansluitend zien in de keuze van de infantiele illustratie op blz 7. Nog kwalijker is de bijgevoegde legenda van deze figuur, waaruit zonneklaar blijkt dat deze als metaforische propaganda is bedoeld.

Punt II. De relatie tussen menselijk handelen en klimaat.

- In dit concept warmteprogramma staat letterlijk: "het klimaat verandert, en dat komt door menselijk handelen". Deze apodictische uitspraak is feitelijk onjuist, voor deze stelling is geen enkel bewijs. Ook de reeds genoemde kinderlijke illustratie raakt kant noch wal, en moet verwijderd. Het klopt dat het klimaat verandert, maar dat doet het al vier miljard jaar, en veel meer dan in de oogwenk dat de mens überhaupt bestaat. Dan staat er ook nog: "elk jaar breken we nieuwe records....." Ook dit is aantoonbaar onjuist met data uit overdachte bron, nl IPCC, en NOAA. En er ligt geen "hete deken" over de planeet. De enige verstekende deken die over de planeet is uitgerold is die van de door overheden gefinancierde klimaatconsensus,

waartegen feitelijk commentaar wordt bestraft met intrekking van funding voor echt klimaatonderzoek. Er is een groot verschil tussen data, voor zo ver niet gemanipuleerd of gehomologeerd, en de uitkomsten van irrationele en extreme modellen. Data laten zien dat er geen versnelde temperatuurstijging of toename van de concentratie CO₂ in de lucht, er is geen toename van natuurrampen of bosbranden, het koraal maakt het prima, de polaire ijskappen groeien, en de ijsberen floreren. De zeespiegel stijgt niet extreem snel, onroerend goed aan de kusten wordt nog als warme broodjes verkocht, en de vlakke hellingshoek van deze niet bestaande stijging wordt slechts geëvenaard door de eveneens vlakke helling van de gemiddelde temperatuur van de planeet. Kleine eilandstaatjes die zeggen met verdwijnen te worden bedreigd, leggen nieuwe vliegvelden aan naast hun stranden.

Deze paragraaf 2.1 lijkt daarmee meer op een propagandafolder van Extinction Rebellion dan op een verantwoording van dit Warmteprogramma.

Ook de laatste zin is erg gevaarlijk: “de discussie opnieuw starten of het wel aan mensen ligt is niet aan de orde”. Begrijp ik hier uit dat de gemeente Dalfsen zich liever baseert op aantoonbaar onjuiste en onwetenschappelijke uitspraken, dan de discussie aangaan over de ontbrekende feitelijkheid hiervan? Ongeveer zoals de middeleeuwse clerus en toenmalige wetenschap zich verzette tegen de nieuwe inzichten dat de aarde niet het centrum van het heelal was? Indien dit echt de mening van de gemeente Dalfsen is maakt dit verdere discussie wel heel moeilijk. Dan wordt ook nog gesproken over “de hete deken rond de aarde dunner maken”. Hieruit blijkt een groot gebrek aan inzicht in de getalsmatige en fysieke aspecten van CO₂ alsmede de tweede wet van de thermodynamica. CO₂ wordt hier als enige verantwoordelijk gehouden voor klimaat verandering, terwijl tientallen andere factoren een kwantitatief veel groter effect hebben.

Tenslotte beroepen de opstellers van dit Warmteprogramma zich op een reeks van mondiale en Europese verdragen om de gepostuleerde onontkoombaarheid van de net zero policy, waar de warmtetransitie een onderdeel van is, te benadrukken. Welnu: er zijn vele Europese uitspraken die voortdurend worden geschonden (bijvoorbeeld het verdrag van Dublin of de uitspraak van het Europese hof over de spaartax), Nederland houdt zich niet aan de verplichting van de NAVO om 2% van BNP aan defensie te besteden, en zo kan ik nog wel even doorgaan. Dit argument van verdragsrechtelijke verplichtingen is hiermee voldoende gepareerd. Overigens blijken in tijden van grote politieke verandering, snelle economische teloorgang, voortschrijdend wetenschappelijk inzicht, of oorlogsdreiging verdragen vaker te zijn geschreven met potlood op water, en al dan niet onder druk van de bevolking of bijvoorbeeld de boeren snel te kunnen worden gewijzigd.

Mijn grootste bezwaar met dit alles is dat de gemeente op deze wijze iedere discussie over de zinnigheid, nut en noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit uit de weg gaat, en dat daarmee het hele Warmteprogramma de status van een propagandamanifest dan wel een geloofsartikel krijgt, waarover niet meer gesproken kan en mag worden.

Punt III. De voortdurende pogingen om Polhaar aan een warmtenet te krijgen.

- Met nadruk wil ik noemen de vrees dat de gemeente Dalfsen kennelijk om haar moverende redenen blijft aansturen op de implementatie van een wijkbreed warmtenet in Polhaar, terwijl de bewoners van Polhaar een warmtenet in een democratische onder auspiciën van de gemeente uitgevoerde enquête al hebben verworpen. Deze voorkeur van de gemeente manifesteerde zich voor het eerst in een brief eind 2021 aan de inwoners van de wijk, waar in omfloerste taal Polhaar geschikt werd geacht voor de aanleg van een warmtenet met als bronnen de Vecht, en de Rioolzuivering. In deze brief is met geen woord gesproken over de kenmerken die Polhaar nu zo bij uitstek geschikt zou maken voor een warmtenet. Vele malen heb ik daar tijdens bewonersbijeenkomsten naar gevraagd, zonder ooit enig antwoord te mogen ontvangen. Sterker nog: in een WOO verzoek mijnerzijds met onder ander deze zeer specifieke vraag naar documenten die argumenten voor deze wijkkeuze noemen en beraadslagingen daarover, heb ik geen enkel antwoord gezien. Het lijkt er op deze manier op dat de gemeente niet in de openbaarheid wil treden over de wijze waarop deze wijkkeuze tot stand is gekomen. Zeker in het huidige tijdsgewricht, waarin warmtenetten van alle kanten onder vuur liggen omdat de gebruikers de exorbitant hoge kosten niet meer kunnen opbrengen, notabene met de aanvankelijke toezegging van zowel betrokken gemeenten als uitbaters dat bewoners nooit meer zouden betalen dan in hun oude (gasgestookte) situatie, is dit een niet te verdedigen standpunt van de gemeente Dalfsen. De ACM heeft ook al gewaarschuwd dat loskoppeling van de gasprijs de kosten voor gebruikers van een warmtenet zelfs nog verder omhoog kan stuwen. Bovendien is een warmtenet een van de grofste manieren van greenwashing: zeer forse bijstook met gas en biomassa blijkt noodzakelijk.

Vervolgens zijn er nog wat losse punten, die ik per bladzijde van het concept Warmteprogramma zal bespreken. Citaten staan tussen aanhalingstekens.

Blz 8: wat is de exacte definitie van “verduurzaamd”? Waaraan moet een huis exact voldoen om verduurzaamd te zijn? Verduurzaamd in het kader van welk beoogd warmtesysteem? In principe zal isolatie als eerste plaatsvinden; het is lastig als dat moet gebeuren met onzekerheid over de aard van het toekomstige warmtesysteem.

- Blz 8 2.3: Ik vrees dat uit het ontbreken van Polhaar in de planning van Enexis voor netverzwaring blijkt dat de gemeente toch zal blijven proberen een warmtenet in Polhaar aan te leggen. Het ware beter Polhaar te behandelen als de andere wijken: eerst zorgen voor betere elektrificatie (die zowiezo bij alle opties, inclusief een warmtenet, nodig is), en dan de individuele keus aan de bewoners over laten.
- Blz 9: “op individueel niveau is het plaatsen van een warmtepomp nog geen probleem”. Onjuist, ik heb dit gevraagd aan Enexis tijdens een klankbordgroep bespreking; en je krijgt geen benodigde driefasen aansluiting, ook niet als je bijvoorbeeld een laadpaal thuis zou willen aanleggen. “De versterking van het net wordt uitgevoerd door Enexis, we zijn afhankelijk van hun planning”. Ik kan me in gemoede niet voorstellen dat Enexis dit geheel naar eigen inzicht regelt, zonder overleg met de gemeente. Het blijft grote verbazing wekken dat Polhaar niet wordt genoemd in de planning van Enexis, de gemeente is het hiermee

kennelijk eens; zo wordt immers een situatie gecreëerd waar een wijkbreed warmtenet als optie vanzelf komt bovendien. Immers; zonder goede elektrificatie geen (hybride) warmtepomp of andere manieren van individuele elektrische verwarming.

- Blz 9 2.4.2: het zou zeer wenselijk zijn bij deze technische vereisten voor isolatie de benodigde kosten voor de burgers te benoemen. Het is überhaupt opvallend dat de kosten voor de uitvoering van dit warmteprogramma nergens expliciet worden genoemd, terwijl dit voor een jaren 70 huis alleen al voor isolatie kan oplopen tot tienduizenden euro's. De gemeente stuurt aan op een situatie waar zo veel mogelijk kosten van de beoogde transitie achter de voordeur van de bewoners terecht komen.
- Blz 10: "iedereen een warmtepomp kan, maar wonen we dan nog in de gelukkigste gemeente van Nederland". Ik wil dit graag omdraaien: het is zeker dat in de situatie met iedereen gedwongen aan het warmtenet, we waarschijnlijk in de ongelukkigste gemeente van het land wonen.
- Blz 10: "en dat is straks aardgasvrij". Dat staat nog zeer te bezien: de ons omringende landen gaan aan het gas, juist omdat dit een schone en veilige energiedrager is. Het is bepaald niet uitgesloten dat ook Nederland uiteindelijk schoorvoetend op haar schreden terug moet keren, omdat de hele net zero policy nu al leidt tot een verarming van het continent door de heffing van torenhoge belastingen op energie, en een reeds ingezette zeer uitgesproken deindustrialisatie. Wind en zonne-energie, de zogenaamde renewables, kunnen alleen bestaan bij de gratie van gigantische subsidies, produceren een niet te overziene hoeveelheid waste, en niet zijn niet met zekerheid altijd beschikbaar, zodat een peperduur back-up systeem nodig is.
- Blz 11: "we helpen iedereen die dat nodig heeft bij het isoleren". De meeste hulp zal nodig zijn op financieel terrein: niet iedereen heeft de benodigde vele tienduizenden euro's op de plank liggen, of is bereid alle opgespaarde pensioenreserves hiervoor te gebruiken, dan wel leningen aan te gaan of een aanvullende hypotheek te nemen.
- Blz 15: "vanaf 2026 mogen geen cv ketels meer worden geplaatst". Dit weet ik niet zeker: volgens mij mag dat wel, maar is er alsdan mogelijk een vereiste dat er een hybride warmtepomp naast komt.
- Blz 15: "we weten dat 3% van de inwoners aardgasvrij in 2050 onzin vindt". Ik ben zeer benieuwd waar dit percentage vandaan komt. Heeft de gemeente een enquête laten uitvoeren met deze vraag in deze exacte formulering? Voorafgaand aan de eerste brief in 2021 heeft de gemeente een andere enquête uitgevoerd, waar meer dan de helft van de respondenten aangaf geen heil te zien in gasloos wonen. Indien de gemeente dit percentage niet kan verantwoorden is sprake van onverantwoorde poging tot beïnvloeding van de publieke opinie.
- Blz 16: de planning van Enexis. Onze wijk Polhaar wordt hier niet genoemd. Opnieuw wekt dit de indruk dat de gemeente hier heel graag een wijkbreed warmtenet wil, waarover ik in dit stuk al eerder schreef.

- Blz 24: “proeftuinen aardgasvrij wonen”. Voor zo ver ik weet zijn dit enkele wijken, waar de centrale overheid alle kosten voor de bewoners op zich heeft genomen; het zal geen verbazing wekken dat men daar enigszins tevreden is. Het is overigens wel jammer dat Dalfsen geen gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om als proeftuin te fungeren.
- Blz 26: “daarvoor zijn er aannemers en installateurs”. Tijdens de bewonersbijeenkomsten Polhaar is verschillende malen verzocht om een lijst met gereputeerde bedrijven, om te voorkomen dat bewoners in zee gaan met beunhazen, immers, van tijd tot tijd vallen vele folders van bedrijven die graag willen komen isoleren van heinde en ver in de bus. Een dergelijke lijst is nog steeds niet beschikbaar.
- Blz 27: “de verwachting is niet dat met de nieuwe regering aardgasvrij van de baan is, maar dat weten we natuurlijk niet zeker”. Laten we hopen dat met de nieuwe regering het respect voor echte klimaatwetenschap terugkeert, dat op niets gebaseerde doemscenario’s verdwijnen, dat wordt afgezien van de onbetaalbare en onhaalbare net zero policy, en dat de burger zijn aardgas kan behouden.
- Blz 31, tabel: bij de afronding verkenning Polhaar staat terecht dat de inwoners gekozen hebben voor optie 2: anders elektrisch/waterstof. Het gebruik van het woord voorkeur laat opnieuw de optie open dat de gemeente tegen de wens van de inwoners in zal blijven proberen een kennelijk zeer gewenst wijkbreed warmtenet te realiseren. Het woord “voorkeur” kan hier dus weg! Immers, een voorkeur kan gemakkelijker worden genegeerd dan een vastgelegde keuze.

Taalfouten in het concept laat ik verder buiten beschouwing, voor mogelijke taalfouten in mijn commentaar bied ik u gaarne mijn excuses aan.

Als laatste moet mij het volgende van het hart. Ik heb inmiddels een aantal malen ingesproken in de gemeenteraadsvergadering en in de gezamenlijke fractie bijeenkomst van de constituerende partijen, waar ik onder andere mijn hier geformuleerde zorgen heb uitgesproken. Over deze materie heb ik een aantal malen schriftelijke vragen ingediend via burgemeester en wethouder, en via het platform Polhaar. Nimmer heeft dit geleid tot enige reactie in welke vorm dan ook. Ik hoop dan ook dat bovenstaande overwegingen ditmaal wel mogen leiden tot enigerlei reactie, anders dan een ontvangstbevestiging. U begrijpt dat ik me zeer ongerust maak over het realistisch karakter van de gehanteerde slogan : haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar.

Met vriendelijk groet,

Dr. G.